

Lauku tūrisma uzņēmēju aptauja par NATURA 2000 teritorijām

LLTA „Lauku ceļotājs”, 2008. g.

Analīze, foto: Juris Smaļinskis

Saturs:

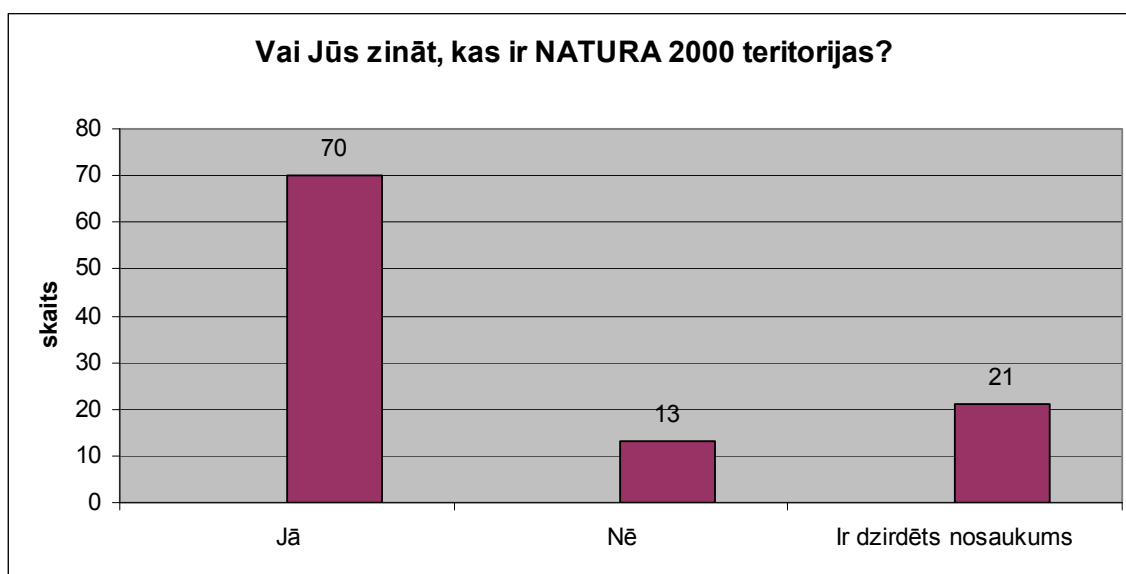
1. Lauku tūrisma uzņēmēju aptaujas rezultāti	lpp. 2
2. Kopsavilkums, secinājumi, priekšlikumi	13
3. Pielikums. Lauku tūrisma uzņēmēju aptaujas anketa	15

1. Lauku tūrisma uzņēmēju aptaujas rezultāti

2007. g. Latvijas Lauku tūrisma asociācija (LLTA) „Lauku ceļotājs” veica lauku tūrisma uzņēmēju aptauju, kuras **mērķis** bija noskaidrot minēto respondentu pamatzināšanas un attieksmi pret teritorijām ar NATURA 2000 statusu, kā arī uzņēmēju organizēto aktivitāšu galvenajām formām minētajās teritorijās, turpmākās attīstības plāniem, kā arī tendencēm lauku tūrisma sektorā.

Kopumā pēc asociācijas izstrādātas anketas tika aptaujāti 104 respondenti, kas skaitliski ir aptuveni 1/3 daļa no asociācijas kopējā biedru skaita. Aptauja notika visos Latvijas novados, g.k. LLTA „Lauku ceļotājs” organizēto semināru laikā. Lauku tūrisma uzņēmēju aptaujas anketa pievienota šī dokumenta pielikumā.

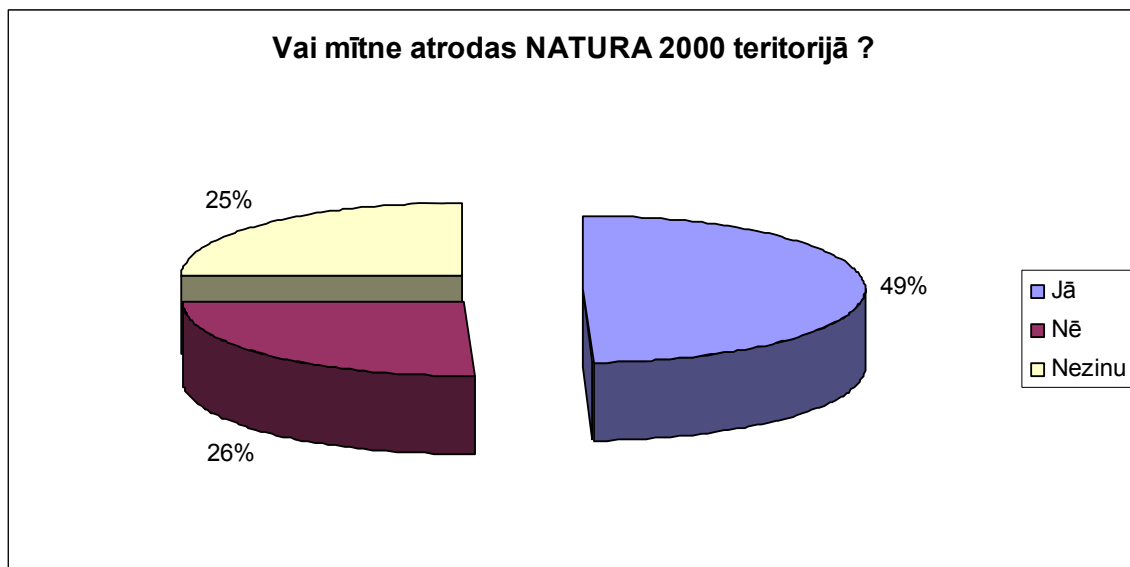
1. attēls

Uz 1. jautājumu „**Vai Jūs zināt, kas ir NATURA 2000 teritorijas?**” ~ 2/3 respondentu atbildēja apstiprinoši, bet aptuveni 1/5 daļa minēja, ka ir dzirdēts šāds termins, par kuru gan konkrētākas informācijas tiem nav. ~ 1/10 daļa respondentu atbildēja negatīvi (respektīvi – nezina), kas liecina, ka kopumā lauku tūrisma uzņēmēji ir informēti par šāda veida teritorijām. Taču iegūtie dati apliecina arī to, ka vēl joprojām ir nepieciešami dažāda veida pasākumi, kas saistīti ar informācijas par minētajām teritorijām sagatavošanu un turpmāku izplatīšanu.

Uz 2. jautājumu „**Vai Jūsu lauku tūrisma mītne atrodas vai organizētās aktivitātes notiek NATURA 2000 teritorijā?**” aptuveni puse respondentu ir atbildējusi apstiprinoši, bet 1/4 – mītnes un uzņēmēju organizētās aktivitātes atrodas ārpus minētajām teritorijām. Diemžēl, ¼ respondentu, kas ir vērtējams kā salīdzinoši liels īpatsvars, nezina, vai viņu mītne vai organizētās aktivitātes notiek NATURA 2000 teritorijā. Šis fakts vēlreiz apstiprina iepriekšējās rindkopas pēdējo secinājumu.

Zemāk ir uzskaitītas tās NATURA 2000 teritorijas (arī ĪADT, jo respondenti, acīmredzot ne vienmēr saprot, ar ko atšķiras ĪADT no NATURA 2000 teritorijas), kuras respondenti ir minējuši aptaujas anketās kā lauku tūrisma mītņu atrašanās vai pašu uzņēmēju organizēto ar tūrismu saistīto aktivitāšu vietas:

1. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts;
2. Slīteres nacionālais parks;
3. Ķemeru nacionālais parks;
4. Gaujas nacionālais parks;
5. Rāznas nacionālais parks;
6. Abavas senlejas dabas parks;
7. Bauskas dabas parks;
8. Tērvetes dabas parks;
9. Ogres ielejas dabas parks;
10. Saukas dabas parks;
11. Adamovas dabas parks;
12. Dridža ezera dabas parks;
13. Daugavas loku dabas parks;
14. Veclaicenes aizsargājamo ainavu apvidus;
15. Ziemupes dabas liegums;
16. Kaļķupes ielejas dabas liegums;
17. Sātiņu dīķu dabas liegums;
18. Zebrus ezera dabas liegums;
19. Skaistkalnes dabas liegums;
20. Lubānas mitrāja komplekss (ietilpst vairākas NATURA 2000 teritorijas).

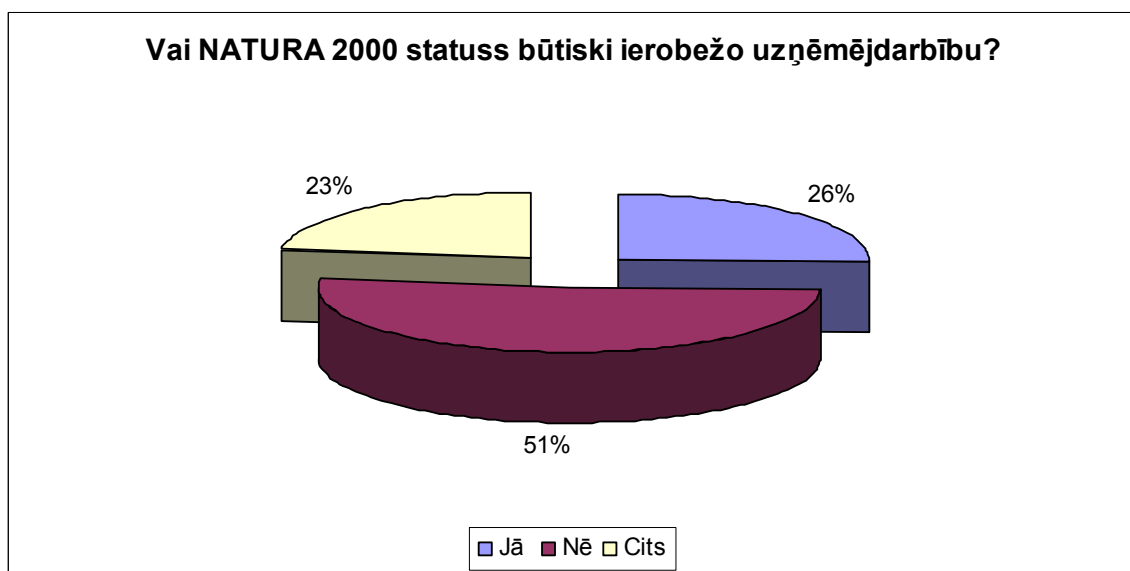
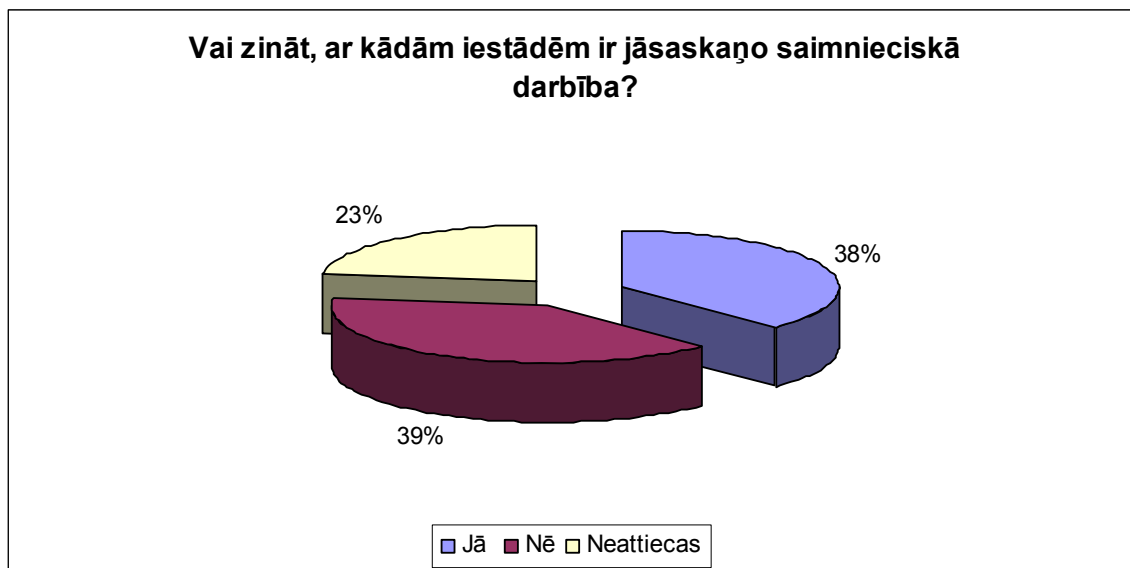

2. attēls.

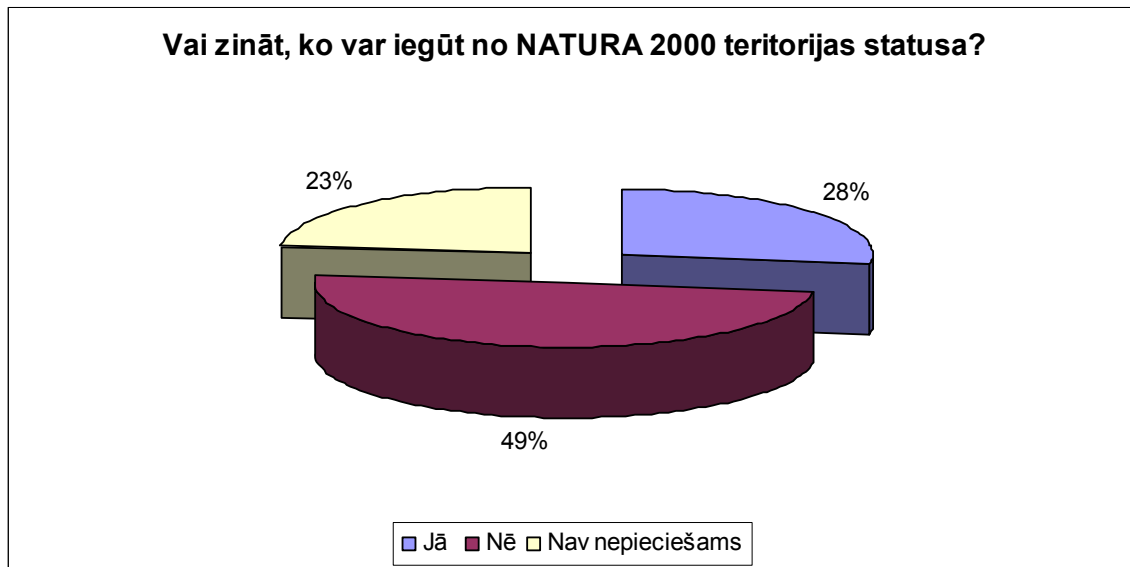
Iegūtie dati apstiprina arī jau zināmu faktu, ka liela daļa mītņu un ar lauku tūrismu saistīto aktivitāšu notiek dažādās NATURA 2000 teritorijās – nacionālos parkos, dabas

parkos, aizsargājamo ainavu apvidos, atsevišķos dabas liegumos, kā arī lielākajā Latvijas ĪADT – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Uz 3. jautājumu „**Vai zināt, ar kādām iestādēm jāsaskaņo Jūsu saimnieciskā darbība (t.sk. arī ar tūrismu saistītā) NATURA 2000 teritorijās?**” 38 % respondentu atbild apstiprinoši, bet 39 % to nezina (liels īpatsvars!). Ja šo jautājumu skata kontekstā ar 2. attēlā redzamajiem aptaujas rezultātiem, tad izriet, ka ne visi lauku tūrisma uzņēmēji, kuru mītne atrodas vai organizētās aktivitātes norit NATURA 2000 teritorijās (2. attēls, 49 %) ir informēti par pastāvošajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem. Uz 23 % respondentu minētais jautājums neattiecas, kas ~ sakrīt arī no iepriekšējā jautājuma izrietošajiem datiem (2. attēls, 26 % mītņu neatrodas NATURA 2000 teritorijās).

Plašsaziņas līdzekļos samērā bieži tiek pausts viedoklis par it kā daudzajiem un nepārvaramajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem/aizliegumiem un uzņēmēju pieaugošo neapmierinātību, kas saistīta ar NATURA 2000 teritoriju statusu un šo teritoriju apsaimniekošanu, taču aptaujas dati (4. attēls) parāda, ka šāds viedoklis, vismaz lauku tūrisma uzņēmēju vidū, nav nemaz tik kategoriski viennozīmīgs. To apstiprina respondentu atbildes uz 4. jautājumu „**Ja atrodaties NATURA 2000 teritorijā – vai šis statuss būtiski ierobežo Jūsu uzņēmējdarbības iespējas?**” Puse no respondentiem šajā jautājumā pauž pozitīvu viedokli un NATURA 2000 teritorijas statusu drīzāk uztver kā priekšrocību. Tiesa, šādi aptaujas rezultāti ir saistīti arī ar sektora specifiku, jo visbiežāk lauku tūrisma naktsmītnes ir mazie vai vidējie uzņēmumi, kas saimnieko pārsvarā ekstensīvi, nepatērē lielus dabas resursu apjomus un ir orientēti uz dabas saglabāšanu, kas ir nozīmīgs klientu piesaistes resurss. Taču jāņem vērā arī fakts, ka ~ ¼ daļa no respondentiem ir atzinusi, ka NATURA 2000 teritorijas statuss tomēr būtiski ierobežo uzņēmējdarbības iespējas. Kā biežākie gadījumi (prioritārā secībā) ir minēti būvniecība un ar to saistītie ierobežojumi, „birokrātija”, kas izpaužas kā ilgstoša un darbietilpīga dokumentu kārtošanas procedūra, lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi, kā arī ierobežojumi atsevišķos ezeros pārvietoties ar motorizētiem peldlīdzekļiem.

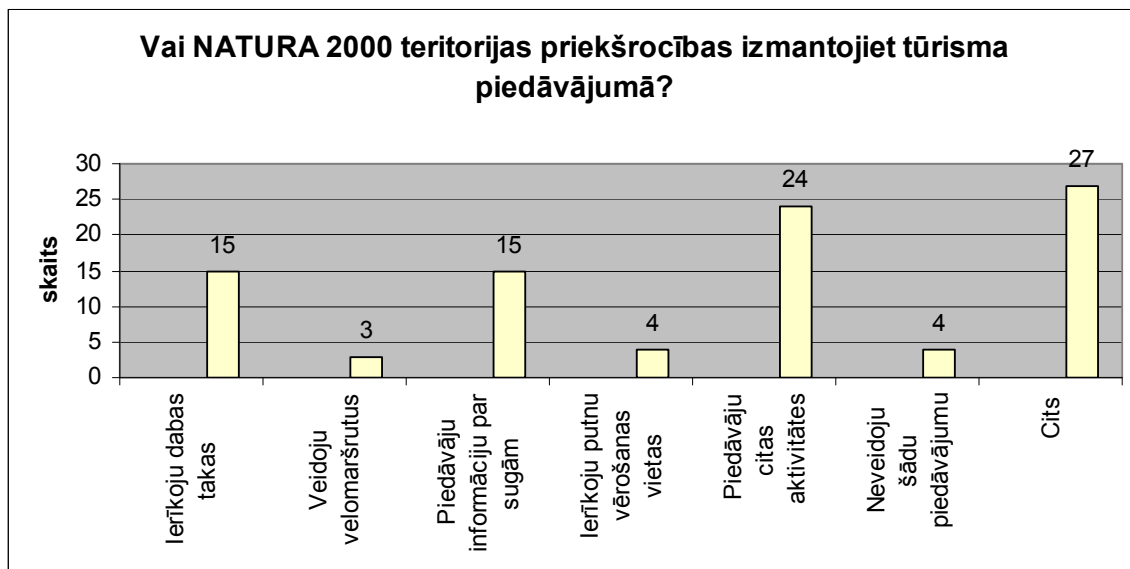
5. attēls.

Tajā pat laikā, atbildes uz 5. jautājumu „**Vai Jūs kā lauku tūrisma saimnieks vai uzņēmējs zināt, ko varat iegūt no tā, ka Jūsu īpašums ietilpst vai darbība notiek NATURA 2000 teritorijā?**” apliecina, ka puse no respondentiem (salīdzinoši - liela daļa!) nezina vai arī nav domājuši par tām priekšrocībām, ko sniedz/var sniegt šāds aizsargājamas dabas teritorijas statuss.

Asociācijas sarunās ar lauku tūrisma uzņēmējiem u.c. tās veiktās uzņēmēju aptaujās kā biežākie tūristu piesaistes resursi tiek minēti „neskartā daba”, „lauku miers”, ainava, dzīvnieku un putnu vērošana, taču salīdzinoši reti šo lietu esamība tiek tiešā veidā saistīta ar dabas aizsardzības pasākumiem, t.sk. teritorijām ar dabas aizsardzības statusu, kas

patiesībā, - ir šo resursu esamības pamats. Kā atzina viena lauku tūrisma uzņēmēja no Aglonas, NATURA 2000 teritorijas statuss viņai sniedz lielu priekšrocību, jo pa ezeru (Ciriša ezera dabas parks) ir aizliegts pārvietoties ar motorlaivām un ūdens motocikliem, kas viņas klientiem nodrošina mieru un klusumu, kura dēļ tie iecienījuši konkrēto saimniecību.

No iepriekšminētā izrietošs ir nākamais - 6. jautājums „**Ja Jūsu lauku tūrisma mītne atrodas NATURA 2000 teritorijā, vai Jūs to (NATURA 2000 teritorijas priekšrocības) izmantojat savā tūrisma piedāvājumā?**”. NATURA 2000 teritoriju izveides galvenais mērķis ir nozīmīgu un retu biotopu un sugu, kā arī citu dabas resursu aizsardzība, tādēļ likumsakarīgi – samērā bieži NATURA 2000 teritorijas un to resursi kļūst par nozīmīgām tūristu piesaistēm vai galamērķiem. Jautājuma būtība ir tāda – vai lauku tūrisma uzņēmēji izmanto tās priekšrocības, ko viņiem sniedz NATURA 2000 teritorijas statuss?

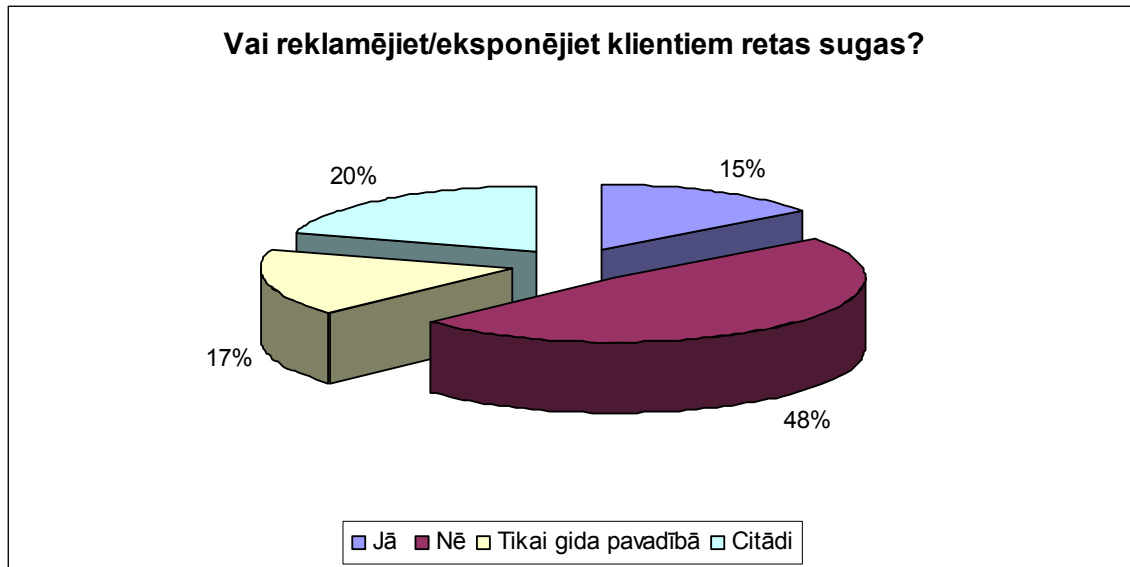

6. attēls.

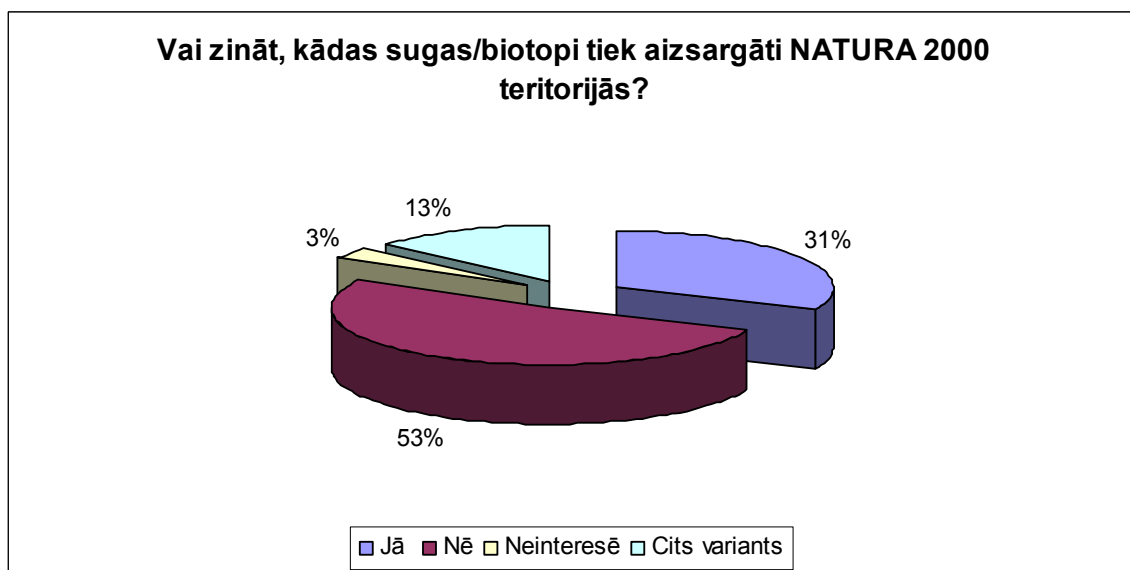
Kā redzams no 6. attēla, liela daļa uzņēmēju NATURA 2000 teritorijās veido dažādus aktīvā tūrisma (kājinieku, velo) takas vai maršrūtus, iekārto putnu vērošanas vietas, kā arī izmanto citu izveidoto dabas tūrisma infrastruktūru un piedāvātās aktivitātes. Salīdzinoši maza respondentu daļa norāda uz to, ka viņu klienti nepieprasa atpūtas piedāvājumu dabā, tādēļ tas arī netiek veidots un piedāvāts. Lai arī saskaņā ar 5. attēlā redzamo izriet, ka puse no uzņēmējiem nezina, kādas priekšrocības viņiem dod NATURA 2000 teritorijas statuss, tomēr salīdzinoši liela daļa respondentu sava tūrisma produkta veidošanā izmanto (neapzinoties?) tos dabas resursus, kas atrodas attiecīgajā teritorijā.

Zināmas bažas rada aptaujas rezultāti, kas iegūti atbildē uz 7. jautājumu „**Vai reklamējat un rādāt tūristiem retas augu un dzīvnieku sugas, kas atrodas NATURA 2000 teritorijās?** Izrādās, ka ~ 30 % (no tiem apmēram puse – gidu pavadībā, kas vērtējams kā pozitīvs aspekts) tūristiem reklamē retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas.

Reto sugu aizsardzība ir viens no NATURA 2000 teritoriju izveides galvenajiem mērķiem, tādēļ aktuāls ir jautājums – tieši kādas sugas un kādā veidā tiek eksponētas un popularizētas šo teritoriju apmeklētājiem. LLTA „Lauku ceļotājs” 2006. g., pamatojoties uz vairāk kā 150 NATURA 2000 teritoriju apsekojumiem izstrādāja vadlīnijas¹) „Vadlīnijas un piemēri dabas resursu – dabas objektu, biotopu, sugu un teritoriju iekļaušanai ilgtspējīga un videi draudzīga tūrisma piedāvājuma popularizēšanā” (autors: J. Smaļinskis, LLTA „Lauku ceļotājs” tūrisma un vides eksperts), kurās ir analizēti dažādi negatīvi un diskutējami aizsargājamo sugu un to dzīves vietu popularizēšanas un iekļaušanas tūrisma produktā gadījumi un piemēri, kā arī norādītas alternatīvās rīcības.

7. attēls.

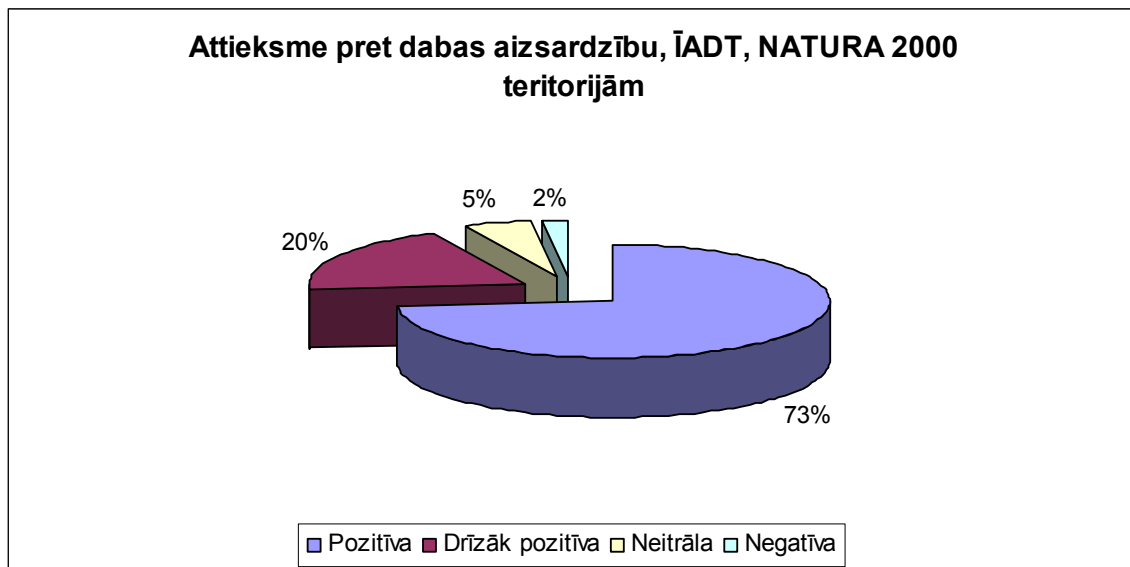

8. attēls.

¹ Sk. www.macies.celotajs.lv

Uz 8. jautājumu „**Vai zināt, kādas augu un dzīvnieku sugas un biotopi tiek aizsargāti NATURA 2000 teritorijās?**” vairāk kā puse respondentu atbild noliedzoši, kas norāda uz apstākli, ka vēl joprojām liela daļa lauku uzņēmēju nav pilnībā informēti par NATURA 2000 teritoriju izveides mērķiem un tajās aizsargājamiem nozīmīgākajiem dabas resursiem. 8. jautājuma atbilžu rezultāti korelē arī ar 7. jautājumā iegūtajiem rezultātiem – 31 % uzņēmēju ir informēti par NATURA 2000 teritorijās aizsargātajām sugām (8. attēls), un 32 % (7. attēls) reklamē un rāda šo teritoriju apmeklētājiem retas un aizsargājamas sugas vai nu paši, vai arī gida pavadībā (šo apstākli varētu vērtēt kā pozitīvu). Atliek cerēt, ka minēto sugu reklamēšana notiek atbildīgi, saprotot, ka tie resursi, kuru dēļ uz konkrēto vietu brauc klienti, ir arī jāsaudzē un jāizmanto ilgtspējīgi un ilgtermiņā.

Kā biežākie reto un aizsargājamo sugu piemēri, kas tiek aizsargāti NATURA 2000 teritorijās, respondentu atbildēs tiek minēti melnais stārķis, mazais ērglis, grieze, dažādas orhideju sugas, kā arī jūras ērglis, meža balodis, smilšu krupis, lakši, konkrētāk nenosauktas augu, sēņu un tauriņu sugas.

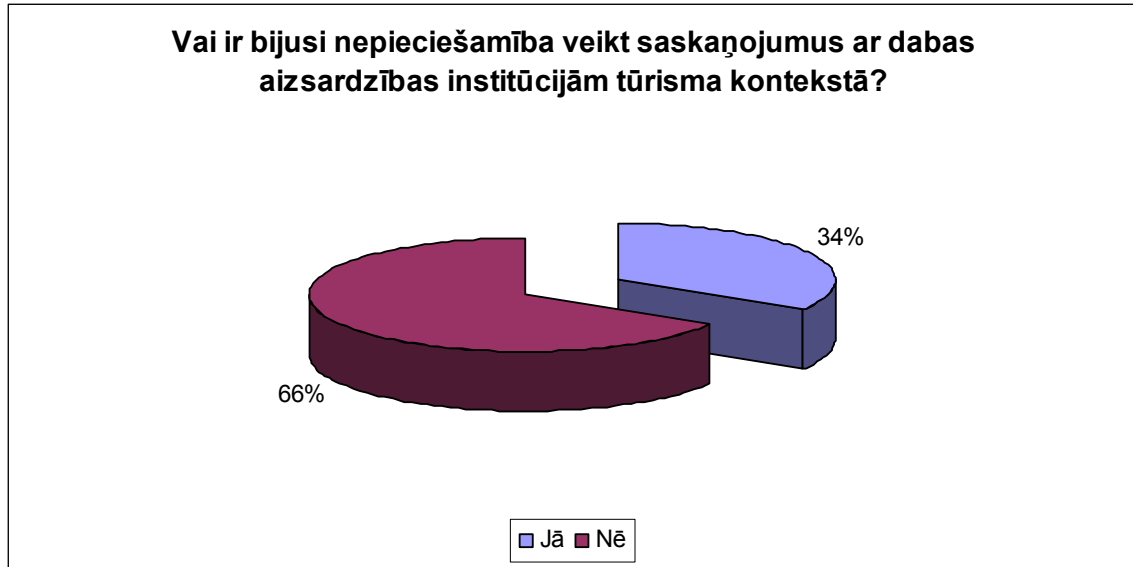
9. attēls.

Pretēji „vispārpieņemtām” un plašsaziņas līdzekļos nereti - dominējošam viedoklim, uz 9. jautājumu „**Kāda kopumā ir Jūsu attieksme pret dabas aizsardzību Latvijā, īpaši aizsargājamām un NATURA 2000 teritorijām?**” gandrīz $\frac{3}{4}$ respondentu atbild pozitīvi un $\frac{1}{5}$ – drīzāk pozitīvi (kopā – 93 %, kas ir ļoti liels īpatsvars!). Tikai 2 % respondentu ir negatīva attieksme.

Šāds atbilžu pārsvars ir izskaidrojams gan ar iepriekš minēto faktu par lauku tūrisma uzņēmumu ekstensīvo, „maza mēroga” un labai draudzīgo saimniekošanas veidu un „interesēm” (klienti pieprasa „neskartu” dabu, mieru, klusumu u.c.), kā arī faktu, ka LLTA „Lauku ceļotājs” organizētos seminārus (galvenās tēmas – videi draudzīga saimniekošana, Zaļais sertifikāts, ilgtspējīga lauku tūrisma attīstība u.c.) apmeklēja diezgan konkrēta un uz šo „tēmu” fokusēta auditorija. Taču fakts, ka lielākā daļa

respondentu teritorijas ar dabas aizsardzības statusu un dabas aizsardzības sektoru kopumā, neskatoties uz iepriekš minētajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem (4. un 5. jautājums un attēls) vērtē pozitīvi, ir vērā ņemama laba tendence.

Uz 10. jautājumu „**Vai kādreiz esat veikuši saskaņojumus ar valsts institūcijām dabas aizsardzības un tūrisma kontekstā?**” tikai aptuveni 1/3 respondentu atbild pozitīvi. Šis apstāklis arī var būt par vienu no iemesliem šobrīd lauku tūrisma uzņēmēju vidū esošai pozitīvai attieksmei pret dabas aizsardzību kopumā, dabas aizsardzības institūcijām un NATURA 2000 teritorijām (sk. 9. un 11. attēlu).

10. attēls.

Kā biežāk minētās **institūcijas**, kurās ir veikti nepieciešamie saskaņojumi, respondentu anketās ir minētas:

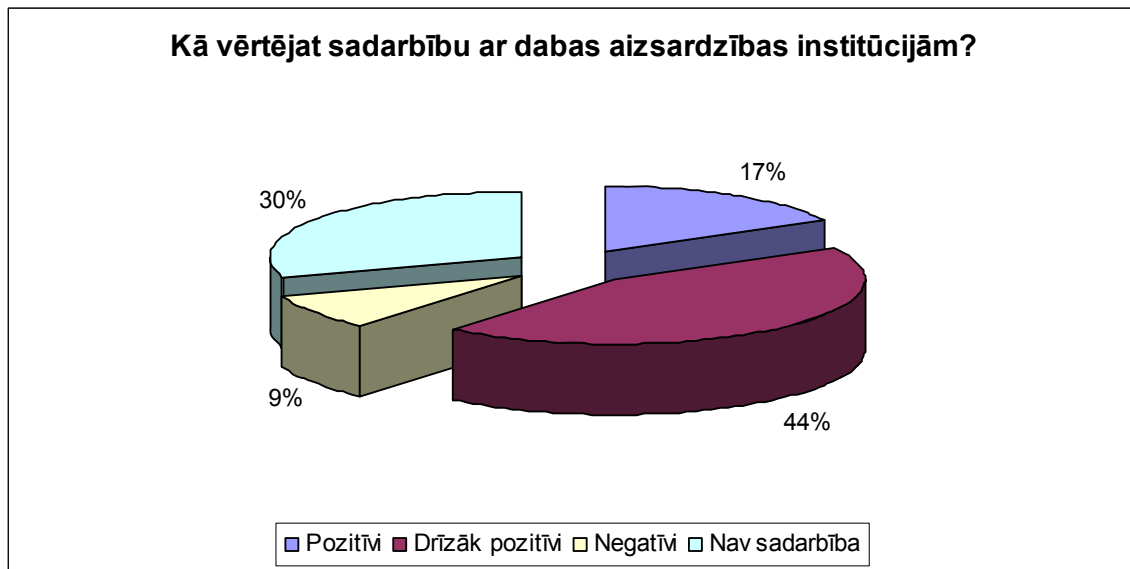
- Reģionālās vides pārvaldes;
- Valsts vides dienests;
- Nacionālais Vides veselības centrs.

Kā biežākais saskaņojumu **nolūks** ir minēts:

- Būvniecība (visbiežāk);
- Ūdenssaimniecības sakārtošanas projekti (otra biežākā aktivitāte);
- Bioloģisko attīrīšanas iekārtu izveide;
- Zemes transformācija;
- Upes aizsargjoslas „sakārtošana”;
- Masu pasākuma saskaņojumi;
- Dabas parkos veicamas aktivitātes (nenosauktas);
- Dabas taku izveide;
- Dažādu projektu (precīzāk nenosauktu) īstenošana;

- Dažādi ar teritoriju apsaimniekošanu saistīti pasākumi.

Uz 11. jautājumu „**Kā kopumā vērtējat sadarbību ar dabas aizsardzības institūcijām – Dabas aizsardzības pārvaldi, reģionālajām vides pārvaldēm, Vides valsts dienestu, Vides ministriju vai citu?**” gandrīz 2/3 respondentu vērtē pozitīvi vai drīzāk pozitīvi. Aptuveni 1/3 šāda sadarbība nav bijusi, jo aptuveni līdzīga daļa (2. attēls) uzņēmēju nedzīvo/nedarbojas NATURA 2000 teritorijās, vai arī nezina savas teritorijas statusu dabas aizsardzības kontekstā. Salīdzinoši neliela daļa (1/10) sadarbību vērtē negatīvi, kas visdrīzāk saistāma ar ierobežojumiem un procedūrām, kas saistītas ar būvniecību, mežistrādi vai lauksaimnieciskām aktivitātēm, ar kādām līdztekus nereti nodarbojas un saskaras lauku tūrisma uzņēmēji.

11. attēls.

Uz 12. jautājumu „**Kādus papildus pakalpojumus visbiežāk izmanto Jūsu klienti?**” respondentu sniegtās atbildes sakārtotas prioritārā secībā:

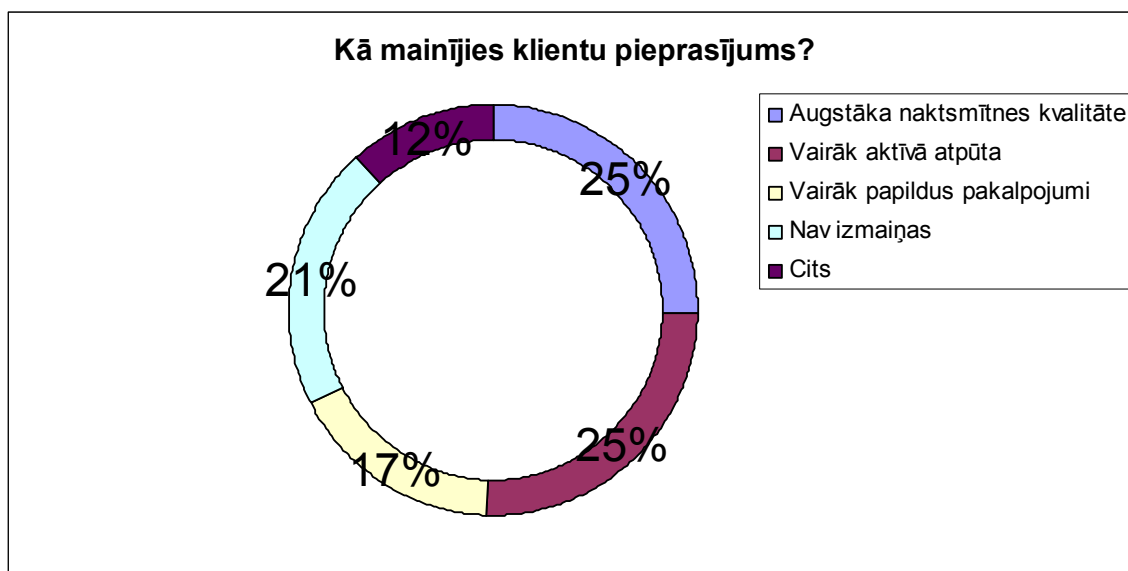
- Pirts, karstā vanna, kubla u.c. procedūras;
- Pastaigas, dabas baudīšana;
- Viesību telpas un apkalpošana;
- Ēdināšana;
- Laivu noma;
- Gidu pakalpojumi;
- Semināri;
- Zirgu izjādes;
- Velonoma.

Pēc respondentu sniegtajām atbildēm netiešā veidā var spriest par rīcībām un tām sekojošo antropogēno slodzi un dabas resursiem un NATURA 2000 teritorijām, ko rada gan lauku tūrisma sektors kopumā, gan arī tā atsevišķās aktivitātes. Atbildes norāda arī uz

potenciālajiem tūrisma produktiem, kādi šobrīd būtu piedāvājami no lauku tūrisma uzņēmēju puses.

Respondentu atbildes uz 14. jautājumu „**Kā mainījies klientu pieprasījums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem?**” (sk. 12. attēlu) liecina, ka šobrīd klienti aizvien vairāk uzmanības pievērš naktsmītnes infrastruktūras kvalitātei, izrāda interesi par aktīvo atpūtu (piemēram, pastaigas, sk. 12. jautājumu) un pieprasa papildus pakalpojumus, starp kuriem biežāk minētie ir ēdināšana, pirts, blakus mītnei esošas labiekārtotas ūdenstilpes, bērnu laukumi, tematiski pasākumi, sportiskas aktivitātes, maršruti, interneta pieeja un iespēja norēķināties ar kredītkarti.

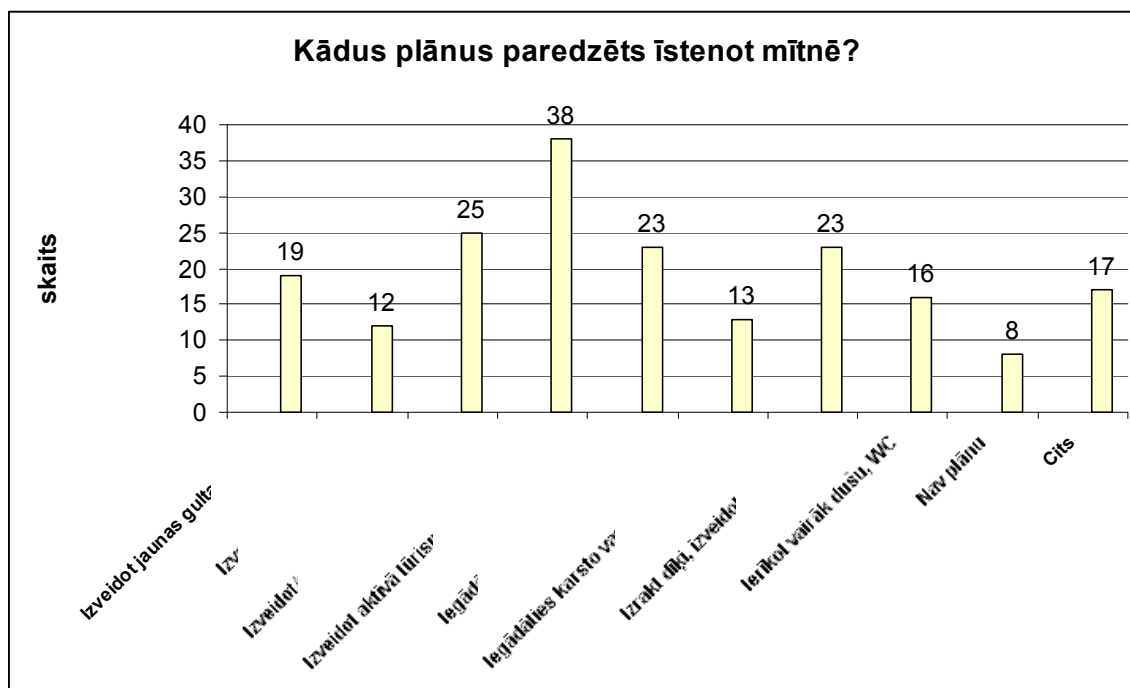
No aktīvās atpūtas visvairāk pieprasīts (prioritārā secībā) ir dažādas sportiskas aktivitātēs (volejbols, basketbols, peīntbols u.c.), velobraucieni un velomaršruti, pārgājienu maršruti – takas, ekskursijas un makšķerēšana, kā arī laivu braucieni un noma, izjādes, slēpošana un dabas vērošana.

12. attēls.

Uz 15. jautājumu „**Kādus jaunus plānus Jūs gatavojaties īstenot savā mītnē?**” respondentu atbildes izriet no klientu pieprasījuma maiņas un aktualitātēm lauku tūrisma sektorā (sk. 12., 14. jautājumus un atbildes).

Šobrīd lielākā daļa respondentu plāno izveidot jaunus aktīvā tūrisma produktus (aktivitātes notiek dabas vidē, tādēļ svarīga arī dabas aizsardzības aspektu ievērošana tūrisma produkta veidošanā NATURA 2000 teritorijās!), veidot jaunas semināru telpas (izglītības aspekts!), iegādāties atpūtas inventāru (velo, laivas u.c.), kā arī nodrošināt dažādas ar pirti un ūdeņiem saistītas procedūras (notekūdeņi). Daļa uzņēmēju plāno arī papildināt gultas vietu skaitu, kā arī uzlabot savu naktsmītņu piedāvājumu, izveidojot jaunus sanitāros mezglus. Pēc 12., 14., 15. jautājumā sniegtajām atbildēm var arī gan tiešā, gan netiešā veidā spriest par lauku tūrisma sektora attīstības turpmākām tendencēm NATURA 2000 teritorijās tuvāko gadu laikā.

13. attēls.

Kā savas naktsmītnes atrašanās vai organizēto aktivitāšu norises vieta respondentu atbildēs tika norādīts **21** no Latvijas 26 **administratīvajiem rajoniem**:

1. Bauskas	12. Ogres
2. Cēsu	13. Preiļu
3. Daugavpils	14. Rēzeknes
4. Dobeles	15. Rīgas
5. Jēkabpils	16. Saldus
6. Krāslavas	17. Talsu
7. Kuldīgas	18. Tukuma
8. Liepājas	19. Valmieras
9. Limbažu	20. Valkas
10. Ludzas	21. Ventspils
11. Madonas	

2. Kopsavilkums, secinājumi, priekšlikumi

1. LLTA „Lauku ceļotājs” veiktās aptaujas laikā ir noskaidrots un analizēts nedaudz vairāk kā 100 lauku tūrisma uzņēmēju viedoklis par NATURA 2000 teritorijām, tajās organizētām tūrisma aktivitātēm un citiem ar dabas aizsardzību saistītiem aktuāliem jautājumiem. Respondentu naktsmītnes atrodas vai uzņēmēju organizētās ar tūrismu saistītās aktivitātes norisinās 21 Latvijas administratīvā rajonā un nedaudz vairāk kā 20 NATURA 2000 teritorijās (t.sk. visos nacionālos parkos, vairākos dabas parkos, aizsargājamo ainavu apvidos, dabas liegumos). Aptaujāto respondentu skaits (ap 1/5 no Latvijas lauku tūrisma uzņēmējiem) un to viedoklis, kā arī to naktsmītņu un NATURA 2000 teritoriju telpiskais sadalījums un skaits savā ziņā ir uzskatāmi par savā ziņā - reprezentabliem vai tendenci atspoguļojošiem rādītājiem valstī kopumā.
2. Kaut arī relatīvi liela daļa lauku tūrisma uzņēmēji atzīst, ka zina, kas ir NATURA 2000 teritorijas (vai vismaz par tādām ir dzirdējuši), tomēr, salīdzinoši daudz ir tādu uzņēmēju, kuru zināšanas par šo jomu ir vairāk kā nepietiekamas. Turklāt, fakts, ka ¼ daļa no respondentiem nevar pateikt, vai viņu piedāvātie pakalpojumi notiek vai nenotiek teritorijā ar NATURA 2000 statusu ir zināms indikators faktam, ka nepieciešama tālāka uzņēmēju izglītošana šajā jomā. Jāpiebilst, ka vēl joprojām sabiedrība īsti nesaprot, ar ko atšķiras ĪADT no NATURA 2000 teritorijas. Šajā jomā turpmāku ieguldījumu var dot (un jau dod) gan LLTA „Lauku ceļotājs”, gan Dabas aizsardzības pārvalde, ĪADT administrācijas, Vides ministrija, reģionālās vides pārvaldes u.c. institūcijas.
3. Ar iepriekšējo secinājumu ir saistīts arī fakts, ka tikai 38 % no respondentiem zina (39 % nezina) par tiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem un aizliegumiem, kas saistīti ar dažādām tūrisma aktivitātēm u.c. darbībām NATURA 2000 teritorijās.
4. Kaut arī sabiedrībā nereti dominē viedoklis, ka NATURA 2000 teritorijās (t.sk. ĪADT) statuss ir kopumā saistīts tikai un vienīgi ar dažādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem un aizliegumiem, respondentu dominējošās atbildes (~ puse no atbildēm) liecina par pretējo. To var saistīt arī ar apstākli, ka lielākā daļa lauku tūrisma saimniecību ir nelieli uzņēmumi, kas nepatērē lielus resursu apjomus un saimnieko g.k. ekstensīvi. Taču arī ~ ¼ daļas respondentu sniegtās negatīvās atbildes ir zināms rādītājs.
5. Neskatoties uz kopumā pozitīvo noskaņojumu, diemžēl, puse no respondentiem (salīdzinoši - liela daļa!) nezina vai arī nav domājuši par tām priekšrocībām, ko sniedz/var sniegt NATURA 2000 teritorijas statuss, tādēļ no šī un iepriekšējā secinājuma izriet dažādu informatīvu pasākumu un materiālu par NATURA 2000 teritorijas apsaimniekošanas iespējām (t.sk. tūrisma kontekstā), potenciālu un priekšrocībām aktualitāte.
6. Lai arī aptuveni puse no lauku tūrisma uzņēmējiem nevar pateikt, kādas priekšrocības viņiem dod NATURA 2000 teritorijas statuss, tomēr salīdzinoši liela daļa no tiem tajā pat laikā sava tūrisma produkta veidošanā izmanto tos dabas resursus, kas atrodas

attiecīgajā teritorijā. Tādējādi ne vienmēr tiek saskatīta saikne starp resursu kā tūristu piesaistes objektu un šī resursa aizsardzības nepieciešamību un tā juridisko formu. Šajā jomā arī nepieciešams turpināt izglītojošo darbu (LLTA „Lauku ceļotājs”, Latvijas Dabas fonds, Dabas aizsardzības pārvalde, Vides ministrija, ĪADT administrācijas, vides gidi u.c.).

7. ~ 30 % (no tiem apmēram puse – gidu pavadībā - pozitīvs aspekts) lauku uzņēmēju atzīst, ka tūristiem reklamē retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas, kas atrodas NATURA 2000 teritorijās. Tā kā reto sugu aizsardzība ir viens no minēto teritoriju izveides galvenajiem mērķiem, būtu jāaktualizē jautājums - kādas sugas un kādā veidā tiek eksponētas un popularizētas? Šis jautājums ir arī tiešā veidā saistīts ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un apsaimniekošanu minētajās teritorijās.
8. Vēl joprojām liela daļa lauku tūrisma uzņēmēju nav pilnībā informēti (vai arī – izglītojušies) par NATURA 2000 teritoriju izveides mērķiem un tajās aizsargājamiem nozīmīgākajiem dabas resursiem, starp kuriem jāmin aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas. Tas ir īpaši svarīgi arī kontekstā ar iepriekšējo secinājumu. Kā biežākie reto sugu piemēri, kas tiek aizsargāti NATURA 2000 teritorijās, respondentu atbildēs tiek minēti melnais stārķis, mazais ērglis, grieze, dažādas orhideju sugas, kā arī jūras ērglis, meža balodis, smilšu krupis, lakši, konkrētāk nenosauktas augu, sēņu un tauriņu sugas.
9. Kā ļoti pozitīvs ir jāmin fakts, ka gandrīz ¾ respondentiem ir pozitīva un 1/5 – drīzāk pozitīva (kopā – 93 %, - liels īpatsvars) attieksme pret Latvijas dabas aizsardzības sistēmu kopumā, t.sk. arī pret teritorijām ar dabas aizsardzības statusu (negatīva attieksme ir tikai 2 % respondentu). Tam ir vairāki izskaidrojumi: lauku tūrisma saimniecību ekstsīvais saimniekošanas un „maza mēroga” darbības veids, klientu pieprasījums pēc „neskartas” dabas, interese par dažādiem aktīvā tūrisma veidiem, kas notiek dabas vidē u.c. Arī fakts, ka tikai 1/3 respondentu ir bijuši nepieciešami saskaņojumi dažādās valsts institūcijās, kas nepieciešami teritorijas apsaimniekošanai un tūrisma aktivitāšu organizēšanai ir apstākļi, kas nav radījis dominējoši negatīvu attieksmi. Likumsakarīgi, ka 61 % respondentu dažādu ar dabas aizsardzību saistītu institūciju darbību vērtē kā pozitīvu, vai drīzāk pozitīvu un tikai 9 % - kā negatīvu. Šo secinājumu gan ir jāskata kontekstā arī ar faktu, ka aptaujāta tika tā uzņēmēju daļa, kas bija ieradusies g.k. uz asociācijas organizētiem pasākumiem, kas saistīti ar vides izglītības jautājumiem.
10. Kā biežāki papildus pakalpojumi, kurus šobrīd pieprasa klienti uzņēmējiem, kas darbojas NATURA 2000 teritorijās, ir dažādas ar pirti un ūdens procedūrām saistītas aktivitātes, dabas baudīšana, pastaigas, ēdināšana, aktīvā tūrisma un sporta inventāra noma. Līdztekus tam klienti aizvien vairāk uzmanības pievērš naktsmītņu infrastruktūras stāvoklim un kvalitātei, izrāda interesi par aktīvo atpūtu, kas arī ietekmē lauku tūrisma uzņēmēju turpmākos plānus un lauku tūrisma sektora tālāko attīstību, kas ciešā veidā ir arī saistīts ar NATURA 2000 teritorijām, tajās esošajiem resursiem un to ilgtspējīgu izmantošanu.

3. Pielikums. Lauku tūrisma uzņēmēju aptaujas anketa

LAUKU TŪRISMA UZŅĒMĒJU APTAUJA

Lūdzam Jūs atbildēt uz sekojošiem jautājumiem, lai noskaidrotu Jūsu kā uzņēmēja un Jūsu klientu attieksmi pret Natura2000 teritorijām un dabas tūrismu kopumā. Anketas ir anonīmas.

- 1. Vai Jūs zināt, kas ir NATURA 2000 teritorijas?**
 - Jā
 - Nē
 - Ir dzirdēts nosaukums, bet konkrēti nezinu

- 2. Vai Jūsu lauku tūrisma mītne atrodas vai organizētās aktivitātes notiek NATURA 2000 teritorijā?**
 - Jā norādīt, kurā: _____
 - Nē
 - Nezinu

- 3. Vai zināt, ar kādām iestādēm jāsaskaņo Jūsu saimnieciskā darbība (t.sk. ar tūrismu saistītā) NATURA 2000 teritorijās?**
 - Jā
 - Nē
 - Neattiecas

- 4. Ja atrodaties NATURA 2000 teritorijā – vai šis statuss būtiski ierobežo Jūsu uzņēmējdarbības iespējas?**
 - Jā kādā veidā: _____
 - Nē
 - Cits

- 5. Vai Jūs kā lauku tūrisma saimnieks vai uzņēmējs zināt, ko varat iegūt no tā, ka Jūsu īpašums ietilpst vai darbība notiek NATURA 2000 teritorijā?**
 - Jā
 - Nē
 - Nav bijis nepieciešams to noskaidrot

- 6. Ja Jūsu lauku tūrisma mītne atrodas NATURA 2000 teritorijā, vai Jūs to izmantojat savā tūrisma piedāvājumā?**
 - Ierīkoju dabas takas
 - Izveidoju velomaršrutus
 - Piedāvāju informāciju tūristiem par augu un dzīvnieku sugām šajās teritorijās
 - Ierīkoju putnu vērošanas vietas
 - Piedāvāju citu izveidotas dabas tūrisma aktivitātes
 - Mani viesi nepieprasa atpūtas piedāvājumus dabā, tāpēc es tos neveidoju un nereklamēju
 - Cits

- 7. Vai reklamējat un rādāt tūristiem retas augu un dzīvnieku sugas, kas atrodas NATURA 2000 teritorijās?**
 - Jā
 - Nē
 - Tikai vides gida pavadībā
 - Citādi

8. Vai zināt, kādas augu un dzīvnieku sugas un biotopi tiek aizsargāti NATURA 2000 teritorijās?

- Jā norādīt: _____
- Nē
- Neinteresē
- Cits variants

9. Kāda kopumā ir Jūsu attieksme pret dabas aizsardzību Latvijā, īpaši aizsargājamām un NATURA 2000 teritorijām?

- Pozitīva
- Drīzāk pozitīva
- Neitrāla
- Negatīva

10. Vai kādreiz esat veikuši saskaņojumus ar valsts institūcijām dabas aizsardzības un tūrisma kontekstā?

- Jā norādīt: _____
- Nē

11. Kā kopumā vērtējat sadarbību ar dabas aizsardzības institūcijām – Dabas aizsardzības pārvaldi, reģionālajām vides pārvaldēm, Vides valsts inspekciju, Vides ministriju vai citu?

- Pozitīvi
- Drīzāk pozitīvi
- Negatīvi
- Sadarbība nav bijusi

12. Kādus papildus pakalpojumus visbiežāk izmanto Jūsu klienti?

Lūdzu atzīmēt no 0-5, kur 0 – neizmanto nemaz, 5-izmanto visbiežāk.

- Ēdināšana
- Viesību telpas un apkalpošanu
- Pirts, karstā vanna, kubla u.c. procedūras
- Semināru apkalpošana
- Dodas pastaigās un bauda dabu
- Zirgu izjādes
- Laivu noma
- Velo noma
- Gida pakalpojumi

13. Kāds ir Jūsu naktsmītnes vidējais % noslogojums?

Lūdzam dot noslogojumu %, kur 100% ir Jūsu mītnes pilna laika darbības laiks un visas pamata gultas vietas.

14. Kā mainījies klientu raksturojums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem:

- Pieprasa augstāku kvalitāti naktsmītnes iekārtojumā
- Izmanto vairāk aktīvās atpūtas iespējas – kādas?
- Pieprasa vairāk papildus pakalpojumus – kādus?
- Nenovēroju nekādas īpašas izmaiņas
- Cits

15. Kādus jaunus plānus Jūs gatavojieties īstenot savā mītnē?

- Izvietot vairāk gultas vietas jaunā ēkā vai esošajā
- Izveidot svinību telpu
- Izveidot un aprīkot semināru telpu

-
- Izveidot piedāvājumu aktīvajai atpūtai apkārtējā dabā (velo, laivas, takas utt.)
 - Iegādāties atpūtas inventāru (velo, laivas, sporta spēļu piederumus utt.)
 - Iegādāties karsto vannu, kublu vai uzcelt pirti
 - Izrakt dīķi, izveidot vai labiekārtot peldvietu
 - Ierīkot vairāk dušu/WC mītnē
 - Neplānoju investēt šobrīd mītnē
 - Cits

Norādiet pagastu, kurā atrodas Jūsu naktsmītne vai organizētās aktivitātes
